

ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg

150 години от рождението на професор Иван Шишманов

На 4 юни 2012 г. в централната сграда на БАН се откри изложба, посветена на 150-годишнината от рождението на големия български учен, общественик и радетел на обединена Европа професор Иван Шишманов, на 5-годишнината от членството на България в Европейския съюз и на 20-годишнината от присъединяването на България към Съвета на Европа.

Изложбата е част от проект на Държавния културен институт към МВнР и личното участие на директора Людмила Димитрова. Илюстративният материал е издирван от доц. д-р Румяна Конева (Института за исторически изследвания, БАН) в продължение на 4 години в Научния архив на БАН, в архивите на Фрайбург, Лайпциг, Виена и др.

Озаглавена „България в Европа“, изложбата показва „европейската траектория“ на професор Иван Шишманов — първият български институционалист от европейски мащаб, който през 1926 г. е сред основоположниците на съвременната европейска идея. Речта на Шишманов на Конгреса е с актуално звучене и посланията, които тя отправя преди повече от 80 години показват, че българските учени и общественици са били сред първите възторжени подръжници на Паневропейската идея — първообраза на съвременната европейска солидарност.

Пътят на Иван Шишманов, започва от Свищов, минава през Виена, Йена, Женева, Лайпциг и показва, как и в живота и в творчеството си Иван Шишманов съчетава знание и усвояване на културата, които сам превръща и пропагандира в средство за общуване и разбирателство между народите.

В изложбата участват художникът Орлин Атанасов, консултантите проф. д-р Елизабет Шоре (Университет Фрайбург), проф. дин Светлозар Елдъров (Институт по балканистика с Център по тракология „Александър Фол“) и доц. д-р Ружа Симеонова (Директор на Научния архив на БАН), както и сътрудниците на Научния архив.

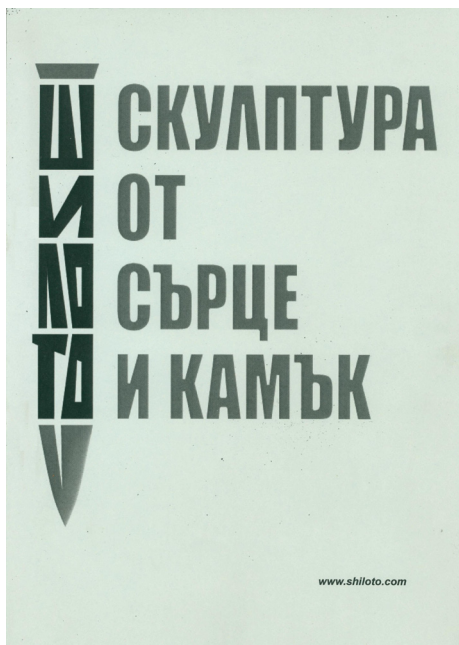
Изложбата, преведена от преводачите Вера Георгиева и Йорг Шенк, беше представена в Университета в град Йена, в СУ „Климент Охридски“ и в Народното събрание. След представянето ѝ в Българската академия на науките ще бъде представена и в Европейския парламент в Страсбург, на форуми в Германия, Австрия и Швейцария.

На 14 юни в градината на централната сграда на БАН беше открита изложба „Скулптура от сърце и камък”.

За втори път на това място се представят творби на млади скулптури от т. нар. кръг „Шилото”, който обединява 24 автори на различна възраст. Към тях се присъединиха изявени ученици от професионалната гимназия по каменообработване „Кунино”. Младите скулптури представиха творбите си в храма на българската наука

за да отправят посланието, че науката и изкуството вървят ръка за ръка и че духовността е истинската ценност. Гостите отбелязаха, че това място все повече се превръща в културно средище. Началото беше поставено от акад. Иван Юхновски. По негова инициатива мястото беше украсено с репродукции на акварели на Феликс Каниц, чийто оригинали се съхраняват в Научния архив на БАН.

Особен интерес предизвикаха две скулптури, вероятно заради топлината на дървото, от което са изваяни. Авторът на едната наречена „Вградена мома” Живко Минев обясни, че е бил силно впечатлен от легендата за вграждане на мома в темелите на градежа. Той сподели, че е щастлив да изложи творбата си в БАН, а гимназистите потвърдиха, че е впечатляващо да те приемат водещите учени на България.

250 години “История славянобългарска”

Изложба на оригиналните илюстрации, направени от художника Евгени Босяцки, който е изписал ръчно и е илюстрирал "История славянобългарска" на Паисий Хилендарски, в превод на акад. Петър Динеков.

Ето какво казва авторът за своя труд: „Историята на Паисий Хилендарски “Славянобългарска история” — е най-великата книга през вековете, с изключително значение през Възраждането за запазване на националното самосъзнание на българския народ и неговото оцеляване през робството. Нейното значение е непреходно, то е вечно, докато съществува България, българският език и азбуката ни. Със своя хуманизъм, любов към родината и най-чист патриотизъм тя е изключително важна за славянските народи — както за нас, така и за

сърбите, македонците, русите, а също и за историята на гърците, турците и румънците. Тя се явява като една от най-великите книги на човечеството, на европейските и световните култури. В своята любов към България Паисий не дава и пращинка да падне върху нея. Както Библията е най-великата книга за християните, така и неговата “Историйца” е Библията на българския народ.

Историята започнах на 1 януари 1988 год., а я завърших през май 2001 год. — непрекъснат 13-годишен труд, с многобройни исторически проучвания”.

Историята се състои от 296 страници, като всички те са изпълнени с 300 композиционни големи и малки илюстрации, със заглавни букви, винетки, украсни елементи. Всъщност Паисий ръководеше ръката и сърцето ми за това как, какво и къде да рисувам. Всички текстове са направени със създадени от

ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ „Славянобългарска история“ През робство. Илюстрация. Топер

ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ „Славянобългарска история“ Първоначално на Кривопаланка. Топер

мен специални шрифтове, изхождайки от българските средновековни букви. Към футляра и тялото на книгата ще има брошурно тяло, с превод на английски език.

И накрая — ако тази “Историйца”, както я нарича великият Паисий Хилендарски, излезе във вида, в който е замислена, тя ще бъде най-хубавата българска книга, излизала до сега и гордост за всеки цивилизован народ. Няма български художник, който да я е илюстрирал до сега, да се е заел с такава велика и изключително трудна за изпълнение задача, да е посветил толкова много години от таланта и живота си. Не знам дали има и световен такъв. Гордея се, че издържах на всичко, което се случи в моя и на семейството ми живот, на всички болести, премеждия и мизерия”.

ЕВГЕНИЙ ДМИТРИЕВИЧ БОСЯЦКИЙ (1929 – 2009)

(От личния архив на Евгени Босяцки, предаден от семейството му за проекта “Русский мир Болгарии”, <http://cl.bas.bg>)

Наричат ЕВГЕНИЙ БОСЯЦКИЙ: „Романтичен скитник във Всемира”, „Майстор на тънката линия”, „Рицар на изкуството”, „Вълшебник, чието перо превръща в реалност магията, наречена Жена — любима, съпруга, майка”, „Най-добър познавач и майстор на средновековните букви”.

Евгений Дмитриевич Босяцкий е роден в София на 21 май 1929 г. Завършва с отличие прочутата Втора мъжка гимназия през 1947 г. През 1948 г. постъпва в Художествената академия. За него се застъпват професорите Николай Райнов, Стоян Райнов, Илия Петров, Георги Богданов. Николай Райнов казва: „България ще загуби много, ако не даде възможност на това момче да учи. От него ще излезе изключителен художник”. Първите си изложби прави в двора на бирената фабрика „Македония” за работниците и децата им през 1939 г. През 1945 г. рисува зверствата на фашистите и изобразява капитулацията на хитлеристка Германия. Прави много политически карикатури.

По нареждане на Държавната космическа комисия през 1978 г. Евгений прави първите преписи на две от началните страници на Паисиевата “История Славянобългарска” (на ръчно изработена хартия) и страница от прочутото слово на Черноризец Храбър “За буквите” — „О писменехъ” по Иван-Александровия сборник от 1348 г., която изписва на пергамент. Тези преписи летят на 10 април 1979 г. в Космоса заедно с българо-руския космически екипаж на „Союз-33” — Георги Иванов и Николай Рукавишников. Босяцкий е първият художник в света, на когото нещо, създадено от ръката му, е летяло в Космоса.

На 12 март 1979 г. открива първата си изложба в СБХ. Следват редица изложби на рисунки, маслена живопис, маслен и сух пастел, илюстрации, книгооформяне.

Евгений Босяцкий е първият, който прави пространственото оформление и е един от организаторите на Първия международен панаир на книгата в България. Дълги години това е една от неговите задачи.

Евгений Босяцкий е първосъздател на най-българския вестник — вестник „За буквите” — „О писменехъ”, който излиза през 1979 г. Като художник на вестника, той прави неговото оформяване с изписване и рисуване на Кирило-Методивите и Климентовите текстове, букви, илюстрации, плакати, посветени на българската история и азбуки. Екслибрисът на вестник „За буквите” се появява и по време на тържеството в Кремълския дворец за 1 000-годишнината от покръстването на Русия. По проект на художника изработват плакати и специална огромна завеса с ликовете на Светите братя Кирил и Методий. Много чуждестранни издания също го приемат като свой знак.

Художникът е илюстрирал над 400 български, руски и съветски, западно-европейски писатели и поети. Издава и две собствени книги: „120 рисунки за любовта” и „АБВ за любовта”, съдържаща 30 стихотворения на най-известните български поети, посветени на жената. Тридесет, защото толкова са буквите от българската азбука.

Подготвя книга „Любовта през вековете” с 200 рисунки. Тя е посветена на любовта на великите мъже — Леонардо да Винчи, Рубенс, Гоген, Ван Гог, Пушкин, Дебелянов, Яворов, която остава недовършена поради смъртта на художника.

Верен на постулата на древногръцкия художник от IV век пр. н. е. Апелес: Nulla dies sine linea (Нито ден без линия, без щрих”), Евгений Босяцкий рисува до последния си дъх — с любов, с младежки порив, ентузиазирано, всеки ден!

„АКО НЕ РИСУВАМ, ЗНАЧИ НЕ СЪМ ЖИВ!”